

Η τελευταία φορά που ταξίδεψα με τραίνο στην Ιταλία ήταν π.Μ. (προ Μνημονίων). Φεβρουάριος του 2009. Κρύα νύχτα, είχα ξεκινήσει στις 3.30 οδικώς από το Amalfi, για να πάρω το τραίνο από την Νάπολη, να βρεθώ στη Ρώμη και από εκεί αεροπορικώς στην Αθήνα.

Φτάνοντας στην αιωνία πόλη αυτό που μου έκανε εντύπωση ήταν ότι μέσα στο πρώτο φως της χειμωνιάτικης μέρας οι καραμπινιέροι ξυπνούσαν και έδιωχναν όσους άστεγους κοιμόνταν στα χτιστά παγκάκια του σταθμού. Ήταν μια εικόνα που ερχόταν σε μεγάλη αντίθεση με όσες συντηρούσα από την προηγούμενη μέρα για το τουριστικό κομμάτι της Καμπανίας, έστω και μέσα στο καταχείμωνο. (περισσότερα επ' αυτού εδώ: [Το μοντέλο \(05.03.2009\)](#))

Αλλά τελικά έτσι είναι όλη η Ιταλική χερσόνησος. Γεμάτη αντιθέσεις. Ο ίδιος τόπος είναι που γέννησε τη θεατρinίστικη φιγούρα του Benito Mussolini, αλλά και την θαρραλέα παρουσία του Giacomo Matteotti. Ο ίδιος λαός είναι που αποθέωνε τον Ντούτσε του την δεκαετία του '30, με εκείνον που πανηγύριζε τον Απρίλη του '45, γύρω από το πτώμα του, κρεμασμένο, ανάποδα, δίπλα στην ερωμένη του Claretta Petacci στην Piazzale Loreto του Μιλάνου.

Είναι η Ιταλία που γλιστρά από τον Aldo Moro και τον Enrico Berlinguer στον Silvio Berlusconi. Η Ιταλία του Antonio Negri του Paolo Sorrentino και τόσων άλλων διανοητών και καλλιτεχνών, αλλά και η Ιταλία της τηλεόρασης - σκουπίδι. Η Ιταλία της Ordine nuovo, της Gladio αλλά και η Ιταλία των Brigate Rosse. Η Ιταλία χωνευτήρι, η Ιταλία πολιτικό εργαστήρι, η Ιταλία η πιο μεγάλη ανήσυχη χώρα, της Ευρώπης αν όχι του κόσμου. Όσοι διέγνωσαν έναν σεβαστικό θαυμασμό στις απόψεις μου, δεν έπεσαν έξω.

Τότε, λοιπόν πήγαινα με το τραίνο στον Ιταλικό νότο και λίγες εβδομάδες νωρίτερα είχα τελειώσει, σε μια μάλλον πρόχειρη ανάγνωση το γόμορρα του Roberto Saviano. Μια κορυφαία δουλειά, υπόδειγμα και παράδειγμα δημοσιογραφικής έρευνας και τρελής τόλμης.

Να τώρα, κάτι περισσότερα από οκτώ χρόνια, τέσσερα Μνημόνια και τόσες ανατροπές, ταξιδεύω πάλι σιδηροδρομικώς από την Βενετία στο Τορίνο με το γόμορρα υπό μάλης για μια δεύτερη ανάγνωση, έτσι για να μπω στο κλίμα μιας Ιταλικότητας. Από την Venezia Mestre, το δρομολόγιο του 9726 πρέβλεπε επτά ενδιάμεσους σταθμούς σε ένα συνολικό ταξίδι τριών ωρών και 23 λεπτών, το οποίο κρατήθηκε με ακρίβεια λεπτού, έως την πυονα porta του Τορίνο.

Άλλοτε χαζεύοντας την ανοιξιάτικη φύση που έξω οργίαζε σε ένα πράσινο κρεσέντο και άλλοτε απορροφημένος από τις λέξεις του Saviano, ακούω τον τριαντάχρονο απέναντί μου, να ρωτά στα Αγγλικά αν ήμουν Έλληνας. Οπότε ξεκινά η συζήτηση.

Είχε περάσει τέσσερις μήνες στην Κεφαλονιά, απασχολούμενος εθελοντικά σε ένα πρόγραμμα, είχε μάθε λίγα Ελληνικά, ώστε να μπορεί να ξεχωρίσει τον τίτλο του βιβλίου, το οποίο δεν είχε διαβάσει, αλλά ήξερε το περιεχόμενό του, όπως επίσης ήξερε καλά τη σφαγή της μεραρχίας Άκουι στην Κεφαλονιά του '43. Συντάκτης περιοδικού στην Τριέστη, πήγαινε σε συνέδριο στην Πάντοβα με θέμα τις ψεύτικες ειδήσεις. Το βράδυ θα επέστρεφε στην πόλη του. Ευγενής και συμπαθής.

Δεν εντυπωσιάστηκα με τα 160 χλ/ωρ που κάποια στιγμή έδειξαν τα μόνιτορ του τραίνου, αλλά τα 286 που έδειξαν αργότερα ήταν πάρα πολλά και τα 297 ακόμα περισσότερα, διεκδικώντας το ρεκόρ επίγειας ταχύτητας που έχω, ποτέ, ταξιδέψει.

Ζέστη σχεδόν αποπνιχτική πέρα από τους 30 βαθμούς, καταμεσήμερο στο Τορίνο και αρκετές ώρες ελεύθερες μέχρι να αρχίσει η επόμενη επαγγελματική υποχρέωση.

Στο ξενοδοχείο, στο ιστορικό κέντρο της πόλης, η νεαρά ρεσεψιονίστ είναι από την Ελλάδα, εδώ και τρία χρόνια εργαζόμενη στην Ιταλία. Χαριτωμένη και ευγενής ως Ελληνίς. Πιάνουμε την κουβέντα, και ναι ήταν η ύφεση που την έστειλε στο Τορίνο, όπου όμως δεν περνά άσχημα, ενώ ο επαγγελματικός προσανατολισμός του συντρόφου της, είχε κοινά σημεία με τον δικό μου. Ερώτησα αν ήταν Ιταλός, αποκρίθηκε θετικά και η μικρή συνομιλία ολοκληρώθηκε με την κρίση: *«Δεν είναι μόνο που ο ανθός της κοινωνίας μας χάνεται στο εξωτερικό, είναι και τα κορίτσια μας, που τα παίρνουν οι αλλοδαποί»*. Ευτυχώς εκτίμησε το χιούμορ.

Αργά το βράδυ στη βεράντα του Αντρέα στο Villarbasse, χαζεύαμε τα μπίκονς από τους δυο

ουρανοξύστες του Τορίνο που περισσότερο αφαιρούν ομοιογένεια παρά προσθέτουν κάτι φουτουριστικό στην πόλη, και στο βάθος στην κορφή του λόφου ξεχώριζε η basilica di Superga. Άλλο ένα επιβλητικό κτίσμα, εκπλήρωση ενός τάματος στον βαθύ καθολικισμό, απότοκο της σημαντικής στρατιωτικής νίκης, πριν από τρεις αιώνες, απέναντι στα γαλλικά στρατεύματα που κράτησαν το Τορίνο ελεύθερο, ορίζοντας το Ιταλικό του μέλλον.

Και τότε μνημονεύσαμε κάτι δυσάρεστο. Μάιος ήταν πάλι, του '49, όταν το αεροπορικό δυστύχημα αποκλήρωσε την ποδοσφαιρική ομάδα Grande Torino, η οποία την εποχή εκείνη αποτελούσε σχεδόν το σύνολο της Squadra Azzurra. Κακές καιρικές συνθήκες, ελάχιστη ορατότητα με την ομίχλη σχεδόν να ακουμπά στο έδαφος, βροχές, ισχυροί νοτιοδυτικοί άνεμοι, και ένα αλτίμετρο που πιθανότατα έδειχνε λάθος ένδειξη, αποπροσανατόλισαν τον κυβερνήτη. Το τρικινητήριο Fiat συνετρίβη στην πίσω πλευρά του λόφου του ναού.

Και οι 31 επιβαίνοντες έχασαν την ζωή τους ακαριαία. Ένα εκατομμύριο πολίτες παρακολούθησαν, σε μια άνευ προηγουμένου μαζική συμμετοχή, την κηδεία των θυμάτων. Το σοκ ήταν τέτοιο που την επόμενη χρονιά, η Εθνική Ιταλίας ταξίδεψε στην Βραζιλία, για το Παγκόσμιο κύπελο, με βαπόρι.

«Το λυκόφως διήρκεσε όλη μέρα. Μια μελαγχολία να πεθαίνεις. Ο ουρανός χωρίστηκε από τα σύννεφα και η ομίχλη κηλίδωνε τη Superga», όπως αναφέρθηκε ποιητικά, στα μαυρόασπρα Επίκαιρα της Settimana Incom.

Η νύχτα έκλεινε με Saviano, και άλλη μια δόση από τον συχνά ακατανόητο κόσμο της διαμάχης στο εσωτερικό των δυναμικών της Καμόρρα. Εκεί που αφηγείται για το πώς ο κάπο Πάολο Ντι Λάουρο, καθώς βρισκόταν στο νοσοκομείο πάνω από τον ετοιμοθάνατο γιό του Ντομένικο, δέχτηκε την παρηγορητική επίσκεψη από τον υπέρμετρα φιλόδοξο δελφίνο του, Τζενάρο «Μακ Κέι» Μαρίνο. Αφού ο κάπο, δέχτηκε τις παρηγορίες, τον πείρε παράμερα ούρησε σε ένα ποτήρι και οι φήμες λένε ότι ο δελφίνος το ήπие όλο. Έτσι αποσοβήθηκε το πρώτο σχίσμα που πήγε να δημιουργηθεί στην φατρία Ντι Λάουρο. Μολοντούτο αποδείχτηκε ότι ήταν μια εύθραυστη εκεχειρία.

Περισσότερη Ιταλία, στο εγγύς μέλλον.